

שביתת מחאה: מצב הרוח הינו מרותח. כשהודיע המנהל לחברי ועד הכיתה, כי לא יורשה לכיתה להשתתף במסע הגדנ"ע למצדה, פרצה שביתה ספונטנית. הנציגים המתונים פוטרו. מטה השביתה קבע הוראות שנושמו על הלוח שלפיהן ינהגו התלמידים.

הדרוש לאורח עולם, אני נאלץ לסתור את דבריהם, אף להתנגד להם בחריפות. אולם כיצד יכול אני להתלבב לתכנית הנוטנת רק שעתיים בשבוע להיסטוריה עולמית — בעיני היסוד לכל חינוך? חינוך בני אידיאלים. מעבר לתכנית המאובקת מודקרת בעיה חמורה עוד יותר. האם יש בכלל חינוך בארץ? זה מכבר מסתפק בית-הספר במסירת ידי-עות, ויתר לחלוטין על תפקידו העיקרי: לחנך את האדם, לעצב את אופיו. 99 מתוך 100 מורים אינם יודעים בכלל לקרוא מה הם מחנכים. האשמה אינה, כמובן, במורים עצמם. מאז ירד האידיאל החלוצי מגדולתו, לא תפס את מקומו, בישוב, שום אידיאל אחר. הב"י

את הדגש על היסטוריה, ספרות עולמית, פסיכולוגיה. אולם 8 מתוך 10 שונאים או אדישים לגבי התלמוד, 4 סבורים כי לימודו מיותר בכלל. למורים אין אפשרות לדבר על ענין זה באותו גלוי-לב, כתלמידיהם האמיצים יותר. המורה הוא, בסופו של דבר, פקיד הממלא פקודות. תכנית הלימודים היא קדושה בהכרח — אחרת עלולות התוצאות הכלכליות להיות, לגביו, מרות.

אולם בשיחות פרטיות, ובמשאלים בלתי רשמיים המבוססים על עילום השם, מביעים מורים תיכונים לא מעטים את התמרמרותם על התכנית, שאינה נותנת להם לפתח את אישיותם כמורים. אמר אחד: "כשתלמידי מתמרמרים על התכנית, שאינה מקנה להם את המינימום

העולם הזה בין תלמידי הכיתה, אף כי אינו רחב כדי לאפשר מסקנות מחייבות לגבי כלל התלמידים, העלה בכל זאת תוצאות המעוררות מחשבה. ברור, כי רק מעוט מביין תלמידינו בתי-הספר התיכונים בארץ (שמספרם הכולל קטן מאד לעומת צרכי המדינה) לומד בבית-הספר, מפני שהלימודים עצמם מושכים אותו.

רוב רובם לומד מפני שיש לו צורך בתעורר דת-הבגרות להמשכת תכניתו, או כדי להיטיב גיבויים נוחים יותר בשרות-ההגנה הצבאי. 5 מתוך 10 הודו בגלוי, שהם לומדים בעיקר או במקצת מפני שההורים רוצים בכך; 6 מתוך 10 הודו, שאינם מבינים את כל השעויות. רק 4 מתוך 10 טענו, שאינם מסתלקים לעולם מן השעויות. מתוך שאר ה-6 הודו 4 שהשעויות משעממים אותם, וכי הם מעדיפים ללכת לקולניע.

עיוש בן 27. הסיבה העיקרית היא, כמובן, תכנית הלימודים המיושנת, שנקבעה לפני 27 שנה, ולא שונהה מאז במאומה (העולם הזה 694). העובדה שמה חלה מה"פכה גדולה עוד יותר בארץ, אינה מעניינת את מחלקת החינוך. אולם את התלמידים, שהתבגרו אחרי הקמת המדינה, מענין הדבר מאד. הם יודעים שלמודיהם אינם מכשירים אותם להיות פוריים, גם לא לתפקידם כאזרחים במדינה.

אף כי רק 3 מתוך 10, בין המשתתפים במשאל-לדוגמה, העזו לדרוש בגלוי חיסול התכנית הישנה, היו לכולם, מלבד אחד, הצעות מהפכניות לשינויה. כמעט כולם שמו

ביתת תלמידים אינה תופעה חדשה בארץ. כל תלמיד שישב על ספסל ביום עברי התנסה בה. אולם בכל זאת מיוחדת במינה השביתה, שפרצה לפני שבועיים בכחה השביעית (ספרותית) של גאולה. סיבתה: המנהל הפר חוק, אשר המוסד הנבחר של התלמידים חוקק אותו. לפי חוק זה אסור למנהל להתנגד לטיוול, שהתלמידים החליטו עליו, בתנאי שהמנהל מסכים לו.

השביתה חוסלה רק כעבור יומיים. התור צאה: המנהל התנצל על יחסו לועד הכיתה. אפשר לטעון שהצדק עם המנהל, שאי אפשר לסבול התפרעות זו של תלמידים הכופרים בכל משמעת. אפשר לטעון, להיפך, שמוטב היה למנהל להתחשב ברצון תלמידיו. אולם על דבר אחד אין ויכוח: פרשה זו מעידה על התנוונות גוברת והולכת של מערכת החינוך, על התערערות כל יסודות המשמעת והכבוד ההודי, שבלעדיהם לא יתכן חינוך אמתי. החינוך התיכוני העברי פשט את הרגל.

כי הכיתה בה קרה מקרה זה אינה כיתה של פרחים. להיפך, הרמה האנושית של אנשי השביעית-הספרותית עולה על הממוצע. 19 מהם כותבים בעתונים ובעלונים; 2 מהם בני חברי כנסת; 6 מהם בנים להורים עשירים; 22 בני הורים אמידים (הכנסות 100—200 ל"י לחודש); רק 4 מהם בנים להורים, שהכנסותיהם למטה מ-80 ל"י לחודש. כ-60% מהם ילידי הארץ, וגילם הממוצע 16½ שנה.

תעוררת, גיבויים. המשאל, שהעביר העולם הזה בין תלמידי הכיתה, אף כי אינו רחב כדי לאפשר מסקנות מחייבות לגבי כלל התלמידים, העלה בכל זאת תוצאות המעוררות מחשבה. ברור, כי רק מעוט מביין תלמידינו בתי-הספר התיכונים בארץ (שמספרם הכולל קטן מאד לעומת צרכי המדינה) לומד בבית-הספר, מפני שהלימודים עצמם מושכים אותו.

רוב רובם לומד מפני שיש לו צורך בתעורר דת-הבגרות להמשכת תכניתו, או כדי להיטיב גיבויים נוחים יותר בשרות-ההגנה הצבאי. 5 מתוך 10 הודו בגלוי, שהם לומדים בעיקר או במקצת מפני שההורים רוצים בכך; 6 מתוך 10 הודו, שאינם מבינים את כל השעויות. רק 4 מתוך 10 טענו, שאינם מסתלקים לעולם מן השעויות. מתוך שאר ה-6 הודו 4 שהשעויות משעממים אותם, וכי הם מעדיפים ללכת לקולניע.

עיוש בן 27. הסיבה העיקרית היא, כמובן, תכנית הלימודים המיושנת, שנקבעה לפני 27 שנה, ולא שונהה מאז במאומה (העולם הזה 694). העובדה שמה חלה מה"פכה גדולה עוד יותר בארץ, אינה מעניינת את מחלקת החינוך. אולם את התלמידים, שהתבגרו אחרי הקמת המדינה, מענין הדבר מאד. הם יודעים שלמודיהם אינם מכשירים אותם להיות פוריים, גם לא לתפקידם כאזרחים במדינה.

אף כי רק 3 מתוך 10, בין המשתתפים במשאל-לדוגמה, העזו לדרוש בגלוי חיסול התכנית הישנה, היו לכולם, מלבד אחד, הצעות מהפכניות לשינויה. כמעט כולם שמו

עיושן במחתרת: מאחורי חדר החימה נמצא מקום אידיאלי לעיושן (האסור לפי תקנות בית-הספר). אולם קיים גם צד שני לתמונה: התלמיד הלומד בשקידה בספרית ביאליק.

